

Liikennevakuutuslain soveltamisala: nykytila sekä mahdolliset muutokset direktiivin täytäntöönpanoon liittyen

Tämän muistion tarkoituksena on toimia pohjustuksena työryhmässä käytävälle keskustelulle soveltamisalaan liittyen. Työryhmässä käydyin keskustelun pohjalta on tarkoitus valmistella ensimmäiset pykäläluonnokset.

Ajoneuvon määritelmä:

LVL 2 §:n 1 kohdan mukaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ajoneuvolla moottoriajoneuvoa, joka on tarkoitettu kulkemaan mekaanisella voimalla maata mutta ei raiteita pitkin, sekä kytkettyä tai irrallista perävaunua.*

Voimassa oleva liikennevakuutuslain 2 §:n 1 kohdan ajoneuvon määritelmä vastaa melko tarkasti kodifikaatiodirektiivin ajoneuvon määritelmää.

Liikennevakuutuslain ajoneuvon käsite on itsenäinen, eikä se ole sidottu esimerkiksi ajoneuvolain käsitteistöön. Liikennevakuuttamisvelvollisuus on laaja, eikä sitä ole nimenomaisesti sidottu siihen, tuleeko ajoneuvo rekisteröidä. Kaikki rekisteröitävät ajoneuvot on liikennevakuutettava riippumatta siitä, käytetäänkö niitä tosiasiallisesti liikenteeseen. Liikennevakuutuslakia on Suomessa tulkittu siten, etteivät kevyet sähkökäyttöiset ajoneuvot ole moottoriajoneuvoja. Myös liikenne- ja potilasvahinkolautakunta on noudattanut tätä tulkintaa.

Muutosdirektiivin myötä on mahdollista lisätä liikennevakuutuslain ajoneuvon määritelmään kriteerit rakenteellisesta nopeudesta tai suurimman nettopainon ja suurimman rakenteellisen nopeuden yhdistelmästä.

Muutosdirektiivin mukaan 'ajoneuvolla' tarkoitetaan

a) moottoriajoneuvoa, joka kulkee yksinomaan mekaanisella voimalla maata mutta ei raiteita pitkin ja jonka

- i) suurin rakenteellinen nopeus on yli 25 km/h; tai*
- ii) suurin nettopaino on yli 25 kg ja suurin rakenteellinen nopeus yli 14 km/h;*

b) a alakohdassa tarkoitettujen ajoneuvon kanssa käytettävää kytkettyä tai irrallista perävaunua.

Alla pykäläluonnos havainnollistamaan sitä, miltä muokattu ajoneuvon määritelmä voisi esimerkiksi näyttää:

LUONNOS LVL 2 § 1 kohta:

- 1) ajoneuvolla *sellaista* moottoriajoneuvoa, joka *kulkee yksinomaan mekaanisella* voimalla maata mutta ei raiteita pitkin, ja *jonka suurin rakenteellinen nopeus on yli x km/h TAI suurin nettopaino on yli x kg ja suurin rakenteellinen nopeus on yli x km/h*, sekä kytkettyä tai irrallista perävaunua;

KYSYMYKSIÄ TYÖRYHMÄLLE:

Kannattaako työryhmä ajoneuvon määritelmän muuttamista siten, että siihen lisätään kriteereiksi rakenteellinen nopeus ja/tai nettopaino?

Jos kyllä, ovatko paino ja nopeus molemmat välttämättömiä kriteerejä ajoneuvon määritelmään?

Mikä rakenteellinen nopeus ja/tai nettopaino olisi sopiva?

Soveltamisalasta:

Liikennevakuutuslain soveltamisalaa koskevien edellytysten täyttyminen ratkaisee sen, tuleeko ajoneuvon käyttämisestä aiheutunut vahinkotapahtuma korvattavaksi liikennevakuutuksesta. Liikennevakuutuslaissa ei erikseen määritellä, mitä liikenteeseen käyttämisellä tarkoitetaan, vaan käsitteen sisältö on jätetty korvaus- ja oikeuskäytännön varaan. Tätä on perusteltu sillä, että liikenne on jokapäiväisen elämän käsite ja tilanteet, joissa moottoriajoneuvon käytöstä saattaa aiheutua vahinko, ovat moninaisia ja muuttuvia.

Liikenteeseen käyttämisen käsitettä on kuitenkin laissa tarkennettu kertomalla, koska ajoneuvo ei ole laissa tarkoitettussa liikenteessä. Liikenteeseen käyttämisestä on tarkennettu laissa toteamalla, ettei moottoriajoneuvo ole liikennevakuutuslaissa tarkoitettussa liikenteessä, kun sitä liikenneväylistä erillään olevassa paikassa käytetään olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin henkilöiden tai tavarankuljettamiseen. Ajoneuvo ei ole liikenteessä myöskään silloin, kun se on säilytettävänä, korjattavana, huollettavana tai pestävänä liikenneväylistä erillään olevassa paikassa, eikä silloin, kun sitä käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu-, harjoitus- tai kokeilutarkoituksiin. Liikennevakuutuslaissa olevia soveltamisalaa tai muutoin korvattavuutta rajoittavia säännöksiä on oikeus- ja korvauskäytännössä sovellettu suppeasti ja siten vahinkoa kärsineiden eduksi. Muun muassa moottoriajoneuvokilpailuissa sattuvat vahingot korvataan laajasti.

Liikenneväylä määritellään lain 2 §:n 19 kohdassa. Liikenneväylällä tarkoitetaan yleistä ja yksityistä tietä, katuja, rakennuskaavatietä, moottorikelkkailureittiä, toria sekä muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua tai yleisesti liikenteeseen käytettyä aluetta. Liikenneväylän määritelmä täsmentää ja rajaa lain soveltamisalaa silloin, kun sen käyttötarkoitus on oleellisesti muu kuin henkilöiden tai tavarankuljetus. Jos ajoneuvoa käytetään henkilöiden tai tavaroiden kuljettamiseen, ei ole merkitystä missä ajoneuvoa käytetään.

Muutosdirektiivin ajoneuvon käytön määritelmällä halutaan oikeusvarmuuden vuoksi ottaa huomioon EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö tapauksissa Vnuk (C-162/13), Rodrigues de Andrade (C-514/16) ja Torreiro (C-334/16). EU-tuomioistuin on mainituissa tapauksissa todennut, ettei ajoneuvon käytön käsitettä voida jättää kunkin jäsenvaltion arvioitavaksi, vaan se on unionin oikeuden itsenäinen

käsite, jota on tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tulkittava ottaen huomioon muun muassa tämän säännöksen asiayhteys ja säännöstöllä tavoiteltu päämäärä. EU-tuomioistuin on erityisesti täsmentänyt tapauksissa sitä, että moottoriajoneuvoja on niiden ominaisuuksista riippumatta tarkoitus käyttää liikennevälineinä riippumatta siitä, missä maastossa niitä käytetään ja onko ajoneuvo paikallaan tai liikkeessä. Liikennevakuutusdirektiiviä ei sovelleta, jos ajoneuvon tavanomainen käyttötarkoitus on jokin muu kuin liikenneväline (liikenneväline = means of transport). Tällainen muu käyttötarkoitus voisi olla esim. käyttö teollisuuden tai maatalouden voimanlähteenä. Lisäksi määritelmässä tarkennetaan sitä, että ratkaisevaa on ajoneuvon käyttötarkoitus liikennevahingon aiheutumishetkellä.

<p>1 a alakohta</p>	<p>'ajoneuvon käytöllä' ajoneuvon käyttöä, joka vastaa <i>ajoneuvon käyttötarkoitusta liikennevälineenä liikennevahingon aiheutuessa</i>, riippumatta ajoneuvon ominaisuuksista ja <i>riippumatta siitä, missä maastossa ajoneuvoa käytetään ja onko ajoneuvo paikallaan vai liikkeessä;</i>"</p>	<p>LVL 1 § Lain soveltamisala Tässä laissa säädetään moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuvien henkilö- ja esinevahinkojen korvaamisesta sekä näiden vahinkojen varalta otettavasta liikennevakuutuksesta.</p> <p>Moottoriajoneuvo ei ole tässä laissa tarkoitettussa liikenteessä, kun:</p> <p>1) sitä <i>liikenneväylistä erillään olevassa paikassa</i> käytetään olennaisesti <i>muuhun tarkoitukseen kuin henkilöiden tai tavaran kuljettamiseen</i>;</p> <p>2) se on säilytettävänä, korjattavana, huollettavana tai pestävänä <i>liikenneväylistä erillään olevassa paikassa</i>;</p> <p>3) sitä käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin taikka kilpailuun välittömästi liittyvään harjoitteluun.</p>
---------------------	---	--

KYSYMYKSIÄ TYÖRYHMÄLLE:

- Miten ajoneuvon käytön määritelmä tulisi sisällyttää liikennevakuutuslakiin?

Moottoriurheilu- ja kilpailut:

Voimassa olevan liikennevakuutuslain 1 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan ajoneuvo ei ole liikenteessä, kun sitä käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin taikka kilpailuun välittömästi liittyvään harjoitteluun. Koska kyseessä on poikkeus, sitä on soveltamiskäytännössä tulkittu suppeasti.

Liikennevakuutuslain 8 §:n 8 kohdan mukaan liikennevakuutusta ei tarvitse ottaa ajoneuvolle, jota ei tarvitse rekisteröidä, eikä ajoneuvoa käytetä liikenteessä. Jos moottoriurheiluun käytettävää rekisteröimätöntä ajoneuvoa käytetään ainoastaan eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin, sitä ei tarvitse liikennevakuuttaa. Tällaisia lienevät esimerkiksi karting-autot. Jos rekisteröimätöntä ajoneuvoa käytetään myös liikenteessä eli eristetyn kilpailualueen ulkopuolella, se on liikennevakuutettava.

Muutosdirektiivin mukaan:

”Tätä direktiiviä ei sovelleta ajoneuvon käyttöön moottoriurheilutapahtumissa ja -toiminnoissa, mukaan lukien kilpa-ajot, kilpailut, harjoittelu, testaus ja esittelyt rajoitetulla ja merkityllä alueella jäsenvaltiossa, kun kyseinen jäsenvaltio varmistaa, että toiminnan järjestäjä taikka mikä tahansa muu taho on ottanut vaihtoehdoisen vakuutuksen tai takuun, joka kattaa kolmansille, katsojat ja muut sivulliset mukaan lukien, aiheutuvan vahingon muttei välttämättä kata osallistuville kuljettajille ja heidän ajoneuvoilleen aiheutuvaa vahinkoa.”

Direktiivi siten mahdollistaa moottoriurheilutapahtumien jättämisen soveltamisalan ulkopuolelle edellyttäen, että vapaaehtoinen vastuuvakuutus kattaa tapahtumat. Erityisesti moottoripyöräurheilua edustavat järjestöt toivovat kilpailutoiminnan sulkemista liikennevakuutuslain soveltamisalan ulkopuolelle korkeiden vakuutusmaksujen vuoksi.

KYSYMYKSIÄ TYÖRYHMÄLLE:

Onko työryhmä avoin sille, että liikennevakuutuslain soveltamisalaa rajattaisiin kilpailujen osalta nykyistä enemmän?